

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з наукової роботи
та інноваційної діяльності
Національного університету біоресурсів
і природокористування України
доктор сільськогосподарських наук,
професор

Оксана ТОНХА
2024 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації
Ткача Назара Максимовича
на тему: **«Ефективність виробництва нішевих сільськогосподарських культур**
на засадах сталого розвитку»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії
зі спеціальності **051 «Економіка»**
галузі знань **05 «Соціальні та поведінкові науки»**

Витяг з протоколу № 11 фахового семінару наукової ради економічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України від «12» грудня 2024 року.

Присутні члени наукової ради економічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України: А. Д. Діброва, декан економічного факультету, професор кафедри глобальної економіки, доктор економічних наук, професор, голова наукової ради; Ю. В. Негода, професор кафедри фінансів, доктор економічних наук, професор, секретар наукової ради; В. В. Байдала, завідувач кафедри економіки, доктор економічних наук, професор, гарант освітньо-наукової програми «Економіка підприємств та галузей національного господарства»; Н. М. Вдовенко, завідувач кафедри глобальної економіки, доктор економічних наук, професор; Л. В. Гуцаленко, професор кафедри обліку та оподаткування, доктор економічних наук, професор гарант освітньо-наукової програми «Облік і оподаткування»; М. М. Ільчук, завідувач кафедри організації підприємництва та біржової діяльності, доктор економічних наук, професор, член-кореспондент НААН; С. М. Кваша, проректор з науково-педагогічної роботи та розвитку, професор кафедри глобальної економіки, доктор економічних наук, професор, академік НААН; І. Д. Лазаришина, професор кафедри статистики та економічного аналізу, доктор економічних наук, професор; О. О. Лемішко, професор кафедри фінансів, доктор економічних наук, доцент; Т. В. Мірзоева, професор кафедри економіки, доктор економічних наук, професор; В. І. Радько, професор кафедри організації підприємництва та біржової діяльності, доктор економічних наук, доцент; Л. М. Худолій, професор кафедри банківської справи та страхування, доктор економічних наук, професор; Н. Р. Швець, завідувач кафедри фінансів, доктор економічних наук, професор.

Інші присутні на засіданні наукової ради економічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України: Н. М. Ткач, здобувач ступеня доктора філософії.

Порядок денний: обговорення основних наукових результатів дисертації **Ткача Назара Максимовича** на тему: **«Ефективність виробництва нішевих сільськогосподарських культур на засадах сталого розвитку»,** поданої на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Тему дисертації затверджено науковою радою науково-дослідного інституту економіки і менеджменту Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 6 від 23 березня 2021 року).

Дисертацію виконано на кафедрі економіки економічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Науковий керівник: доктор економічних наук, професор **Мірзоєва Тетяна Володимирівна**, професор кафедри економіки Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Слухали: доповідь здобувача Н. М. Ткача про основні положення дисертації. У результаті дослідження узагальнено теоретико-методичні підходи до трактування поняття ефективності, охарактеризовано сутність і значення нішевих культур у контексті забезпечення ефективності аграрного виробництва і досягнення цілей концепції «Сталого розвитку» та виявлено й систематизовано переваги виробництва нішевих сільськогосподарських культур і можливості, які з'являються з його розвитком. Проаналізовано сучасний стан вирощування нішевих сільськогосподарських культур в Україні та оцінено його економічну ефективність. Обґрунтовано інноваційні напрями використання нішевих сільськогосподарських культур для підвищення ефективності їх вирощування на засадах концепції «Сталого розвитку», зокрема в біоенергетиці. Виконано моделювання міри нішевості сільського господарства на основі індексів клімату і купівельної спроможності населення та обґрунтовано можливості підвищення ефективності виробництва нішевих культур через реалізацію проєктів довгострокового інвестування.

Здобувачу було поставлено 24 запитання, на які доповідач надав обґрунтовані відповіді та пояснення.

Виступили:

Науковий керівник – доктор економічних наук, професор Т. В. Мірзоєва, яка зазначила, що за період навчання Н. М. Ткач набув теоретичних знань, умінь, навичок і компетентностей, достатніх для вирішення наукових і практичних завдань в економіці, провів власне наукове дослідження. Результати, отримані в ході дослідження, мають наукову новизну, теоретичне і практичне значення. У процесі виконання індивідуального навчального плану Н. М. Ткач виявив високу працездатність, загальну ерудицію та наполегливість в опануванні нових навчальних дисциплін. Вищезазначене засвідчує набуття здобувачем нових знань, умінь, навичок і компетентностей, які допомогли йому на високому рівні виконати наукове дослідження. У процесі підготовки дисертації та виконання індивідуального плану наукової роботи Н. М. Ткач проявив себе як самостійний, наполегливий, відповідальний, високоерудований науковець, який уміє поставити і вирішити складні наукові завдання, володіє методами наукових досліджень, комунікаційними та іншими компетентностями, що дозволяють йому цілісно, в логічній послідовності представляти результати власних досліджень, публікувати їх в українських і зарубіжних наукових виданнях, обговорювати в науковій спільноті, обґрунтовувати та відстоювати власні наукові досягнення.

Експерти:

Степасюк Л. М., кандидат економічних наук, доцент відзначила актуальність теми дослідження, її наукову новизну, теоретичне та практичне значення роботи. Експертка відмітила, що дисертація здобувача ступеня доктора філософії Н. М. Ткача є завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій вирішено конкретне наукове завдання щодо підвищення ефективності виробництва нішевих сільськогосподарських культур. Сильною стороною дисертаційного дослідження є наявність у ньому масивного статистичного матеріалу, який автором було ґрунтовно опрацьовано за допомогою широкого арсеналу економіко-математичних методів дослідження. Обґрунтованість і достовірність результатів і висновків базується на їх апробації на міжнародних конференціях. На основі аналізу дисертації, експерткою запропоновано дати їй загальну позитивну оцінку, як такій, що відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, та рекомендувати дисертацію для подання до розгляду

та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Томашевська О. А., кандидат економічних наук, доцент відзначила актуальність обраної теми, високий ступінь обґрунтованості наукових положень і висновків. Експертка відмітила, що під час виконання дисертації застосовано метод моделювання, який дозволив здобувачу досягти поставлених завдань і зробити логічні висновки. Практичне значення одержаних результатів безсумнівне. Передбачено можливість практичного застосування розробленого підходу щодо інноваційного використання нішевих сільськогосподарських культур, за реалізації якого можливо досягти економії природного газу шляхом заміни його альтернативним паливом, виробленим із сировини таких нішевих культур, як сорго, тритикале та енергетична кукурудза, а також можливість реалізації довгострокових інвестиційних проєктів для представників дрібного і малого агробізнесу у воєнний і повоєнний періоди із залученням грантових коштів для підвищення ефективності виробництва нішевих культур. На основі аналізу дисертації експерткою запропоновано дати їй загальну позитивну оцінку, як такої, що відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року, та рекомендувати дисертацію для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

В обговоренні результатів дисертації взяли участь: доктор економічних наук, професор, член-кореспондент НААН М. М. Ільчук; доктор економічних наук, професор А. Д. Діброва; доктор економічних наук, професор Л. М. Худолій; доктор економічних наук, професор Ю. В. Негода; доктор економічних наук, професор Н. М. Вдовенко; доктор економічних наук, професор О. О. Лемішко; доктор економічних наук, професор В. І. Радько; доктор економічних наук, професор І. Д. Лазаришина.

Виступаючи зазначили, що дисертацію Н. М. Ткача виконано на важливу тему, робота містить значну кількість нових наукових даних, має наукову новизну, актуальність, важливе теоретичне та практичне значення, відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року.

Було підтримано пропозицію експертки про рекомендацію дисертації Н. М. Ткача для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Постановили: заслухавши та обговоривши дисертацію Ткача Назара Максимовича на тему: «Ефективність виробництва нішевих сільськогосподарських культур на засадах сталого розвитку», члени наукової ради економічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України ухвалили:

1. Актуальність теми дисертації. Упродовж декількох десятиліть галузь рослинництва в Україні розвивалася шляхом інтенсивного виснажливого землеробства та виробництва монокультур під дією кліматичних змін. За цих умов особливої ваги набуває диверсифікація, одним із напрямів якої є вирощування нішевих сільськогосподарських культур. На даному етапі розвитку рослинництва вже відомо, що нішеві культури – це відмінна альтернатива низькорентабельним традиційним рослинам. Вирощування та переробка нішевих культур є цікавим із багатьох точок зору напрямом диверсифікації виробництва та експорту рослинницької продукції як для малих фермерів, так і для великих компаній. Перевага полягає в тому, що в певних нішах поки що відносно невелика

конкуренція. Часто такі культури не вимагають значних інвестицій в організацію виробництва, але при цьому забезпечують високий рівень рентабельності. Ще один із основних позитивних моментів – це урізноманітнення сівозміни та, як наслідок, покращення фітосанітарного стану на полях і стану ґрунтів (особливо, якщо йдеться про вирощування бобових культур). Відтак, якщо українські агровиробники, особливо малі, сфокусуються на економічно привабливих і нових нішах виробництва, це надасть значні стартові переваги, щоб стати серйозним гравцем на високомаржинальних ринках в недалекому майбутньому.

За цих обставин особливо актуальним є визначення економічного потенціалу, у контексті невикористаних можливостей, і розроблення шляхів підвищення ефективності виробництва нішевих сільськогосподарських культур на засадах сталого розвитку.

2. Зв'язок теми дисертації з державними програмами, науковими напрямами Університету та кафедри. Дисертація є частиною проведених досліджень за ініціативною науково-дослідною темою Національного університету біоресурсів і природокористування України «Економічна ефективність виробництва нішевих сільськогосподарських культур» (номер державної реєстрації 0118U100077, 2020–2021 рр.), у межах якої здобувачем досліджено теоретичні підходи до визначення сутності поняття «нішеві культури», узагальнено та систематизовано переваги вирощування нішевих культур і можливості, які виникають із його розвитком.

3. Особистий внесок здобувача в отриманні наукових результатів та вирішенні конкретного наукового завдання. Здобувачем самостійно здійснено пошук і аналіз літературних джерел за темою дисертації, побудовано модель, здійснено розрахунки та проведено статистичну обробку одержаних результатів. Інтерпретацію, аналіз і узагальнення результатів досліджень, формулювання висновків і пропозицій здійснено за методичної допомоги наукового керівника. Особистий внесок у роботах, опублікованих у співавторстві, визначено у списку опублікованих праць.

4. Достовірність і обґрунтованість отриманих результатів і запропонованих автором рішень, висновків, рекомендацій. Дослідження проведено на достатньому методичному рівні з використанням загальнонаукових і спеціальних методів наукового дослідження. При аналізі отриманих результатів було застосовано сучасні засоби програмного забезпечення. Достовірність даних підтверджено достатнім обсягом досліджень і застосуванням надійних методів статистичної обробки даних. Висновки та рекомендації аргументовано результатами власних досліджень, вони відповідають меті та поставленим завданням.

5. Наукова новизна основних результатів дослідження. Основні результати, що визначають наукову новизну виконаного дослідження, охоплюють такі позиції: вперше введено поняття індексу нішевості галузі рослинництва аграрного сектору держави/окремого регіону і розроблено алгоритм його розрахунку, що дозволить визначати рівень залучення сільськогосподарських підприємств до вирощування нішевих агрокультур і виконано моделювання міри нішевості сільського господарства на основі індексів клімату та купівельної спроможності населення для забезпечення економічної ефективності. Розроблений алгоритм пропонується використовувати в рамках формування аграрної політики в частині розроблення заходів щодо розвитку нішевого виробництва в галузі рослинництва, як альтернативи вирощуванню монокультур, і запровадження різних видів підтримки виробників нішевих культур, зокрема представників дрібного і малого агробізнесу, для підвищення ефективності їхньої діяльності та досягнення Цілей сталого розвитку у воєнний і повоєнний періоди. Удосконалено теоретичні підходи до трактування поняття «нішеві культури». Зокрема, на відміну від існуючих визначень, які орієнтуються на різні критерії віднесення сільськогосподарських культур до нішевих, в авторському трактуванні виокремлено основний критерій нішевості – розмір площі під культурою щодо загальної посівної площі в державі/окремому регіоні. У якості доповнення визначено Цілі сталого розвитку, досягненню яких може сприяти виробництво нішевих культур, і акцентовано

увагу на тому, що воно є, насамперед, сферою дрібного й малого агробізнесу; теоретичні аспекти щодо розуміння переваг виробництва нішевих культур і можливостей, які виникають із його розвитком у контексті досягнення Цілей сталого розвитку. Зокрема, узагальнено розрізнені до цього переваги і можливості та представлено їх наукову систематизацію, за якою до найважливіших переваг віднесено диверсифікацію сівозмін і доходів агровиробників, підвищення їх конкурентоспроможності, покращення стану ґрунтів і збереження біорізноманіття, а до можливостей – освоєння нових ніш на ринку та зміцнення позицій на ринку, насамперед, представниками малого агробізнесу. Набули подальшого розвитку напрями інноваційного використання нішевих сільськогосподарських культур, зокрема в біоенергетиці. Обґрунтовано, що розвиток такого напрямку сприятиме підвищенню ефективності виробництва нішевих культур, досягненню таких Цілей сталого розвитку як поширення доступної та чистої енергії і пом'якшення змін клімату. На відміну від існуючих напрацювань щодо використання нішевих культур у біоенергетиці, зосереджених на тій або іншій нішевій культурі, в основі авторської наукової пропозиції комплексний підхід, за реалізації якого можливо досягти економії природного газу шляхом заміни його альтернативним паливом, виробленим із сировини таких нішевих культур, як сорго, тритикале та енергетична кукурудза; шляхи підвищення ефективності виробництва нішевих культур через обґрунтування довгострокових інвестиційних проєктів для представників дрібного і малого агробізнесу у воєнний і повоєнний періоди із залученням грантових коштів. За умови реалізації розроблених проєктів можливо досягти вагомих потенційних вигод, зокрема в контексті досягнення високого рівня економічної ефективності виробництва нішевих культур і мінімізації економічних ризиків агровиробників.

6. Практична цінність результатів дослідження та їх впровадження. У результаті проведених досліджень розроблено пропозиції щодо застосування на практиці методики розрахунку індексу нішевості рослинництва та інноваційного використання нішевих сільськогосподарських культур, зокрема в біоенергетиці. Зазначені рекомендації було використано при формуванні планів стратегічного розвитку Броварської територіальної громади і за прогностичними розрахунками в найближчі п'ять років це дозволить зменшити залежність від використання природного газу і активізувати адресну підтримку дрібних і малих фермерів (довідка № 64/1 від 20.11.2024 р.).

Практичні рекомендації щодо розроблення і реалізації проєктів довгострокового інвестування як фактору підвищення ефективності виробництва нішевих культур із використанням грантових коштів представниками дрібного й малого агробізнесу запроваджуються в рамках діяльності ТОВ «Деметра-Альянс (довідка № 1 від 10.11.2024 р.).

Результати дисертаційного дослідження в частині теоретико-прикладних положень щодо інноваційних напрямів використання нішевих сільськогосподарських культур як передумови підвищення ефективності їх вирощування в умовах ризиків і довгострокових інвестицій як інструменту мінімізації ризиків агробізнесу й фактору підвищення ефективності виробництва нішевих культур використовуються в навчальному процесі при викладанні дисципліни «Оцінка ризиків в агробізнесі» на кафедрі економіки економічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України в рамках підготовки фахівців ОС «Магістр» спеціальності 051 «Економіка».

7. Перелік наукових праць, які відображають основні результати дисертації. Основні теоретичні та практичні результати дисертаційного дослідження викладено у 12 наукових працях, із яких 4 статті у наукових виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України, 8 тез наукових доповідей.

**Статті у наукових виданнях,
включених до Переліку наукових фахових видань України**

1. Мірзоева Т. В., Ткач Н. М. Обґрунтування доцільності розвитку галузі коноплярства. Приазовський економічний вісник. 2022. Вип. 1 (30). С. 17–23. (Мірзоевою Т. В. здійснено науковий і методичний супровід дослідження. Ткачем Н. М. зроблено огляд наукової літератури, взято участь в інтерпретації результатів, оформлено статтю).

2. Мірзоева Т. В., **Ткач Н. М.** Перспективи розвитку торгівлі лікарськими рослинами. Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка. 2022. Вип. 11. С. 52–59. *(Мірзоевою Т. В. здійснено науковий і методичний супровід дослідження. Ткачем Н. М. розроблено план дослідження, здійснено огляд наукової літератури, сформовано результати та статтю).*

3. Ткач Н. Перспективи вирощування нішевих сільськогосподарських культур для малого агробізнесу України. Економіка та суспільство. 2022. № 49. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2325>.

4. Ткач Н. Роль нішевих сільськогосподарських культур у забезпеченні продовольчої безпеки України. Економіка та суспільство. 2024. № 66. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4659>.

Тези наукових доповідей

5. Ткач Н. М. Тенденції та перспективи вирощування технічних конопель в Україні. Аграрна політика України в умовах глобальних викликів: Міжнародна науково-практична конференція, присвячена 70-річчю економічного факультету, м. Київ, 23–24 вересня 2021 року: тези доповіді. Київ, 2021. С. 95–96.

6. Ткач Н. М. Виробництво нішевих культур в контексті розвитку біоекономіки. Розвиток біоенергетичного потенціалу в сільському господарстві: VII Міжнародний науково-практичний семінар, м. Київ, 11–12 лютого 2022 року: тези доповіді. Київ, 2022. С. 102–103.

7. Мірзоева Т. В., **Ткач Н. М.** Аналіз зарубіжного досвіду розвитку лікарського рослинництва. Ukraine, Bulgaria, EU: Economic and social development trends: VI Міжнародна науково-практична конференція, м. Бургас, 26 серпня 2022 року: тези доповіді. Бургас, Болгарія, 2022. С. 53–57. *(Мірзоевою Т. В. здійснено науковий і методичний супровід дослідження. Ткачем Н. М. зроблено огляд наукової літератури, взято участь в інтерпретації результатів).*

8. Ткач Н. М. Переваги та можливості вирощування нішевих сільськогосподарських культур. Актуальні питання економіки, обліку та фінансів в Україні: III Всеукраїнська науково-практична конференція, присвячена 125-річчю НУБіП України, м. Київ, 20–21 квітня 2023 року: тези доповіді. Київ, 2023. С. 73–74.

9. Ткач Н. М. Перспективи вирощування нішевих сільськогосподарських культур для малого агробізнесу України. Фінансово-кредитне та обліково-аналітичне забезпечення післявоєнного відновлення економіки України: Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 5–6 жовтня 2023 року: тези доповіді. Київ, 2023. С. 97–99.

10. Ткач Н. М. Ефекти від впровадження нішевих сільськогосподарських культур в біоенергетику України. Розвиток біоенергетичного потенціалу в сільському господарстві: Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 29–30 березня 2024 року: тези доповіді. Київ, 2024. С. 188–189.

11. Ткач Н. М. Основні причини зростання попиту на нішеві сільськогосподарські культури. Економічні дні – 2024: Всеукраїнська науково-практична конференція молодих вчених та студентів, м. Київ, 10 квітня 2024 року: тези доповіді. Київ, 2024. С. 66–67.

12. Ткач Н. М. Роль нішевих сільськогосподарських культур у забезпеченні продовольчої безпеки України. Agricultural and Food Economics – 2024: Міжнародна науково-практична конференція, м. Київ, 19–20 вересня 2024 року: тези доповіді. Київ, 2024. С. 115–116.

8. Апробація основних результатів дослідження. Основні положення дисертаційного дослідження доповідалися та обговорювалися на: Міжнародній науково-практичній конференції «Аграрна політика України в умовах глобальних викликів» (м. Київ, 2021 р.); VII Міжнародному науково-практичному семінарі «Розвиток біоенергетичного потенціалу в сільському господарстві» (м. Київ, 2022 р.); VI Міжнародній науково-практичній конференції «Ukraine, Bulgaria, EU: Economic and social development trends» (м. Бургас, Болгарія, 2022 р.); III Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні питання економіки, обліку та фінансів в Україні» (м. Київ, 2023 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Фінансово-кредитне та обліково-аналітичне забезпечення післявоєнного відновлення економіки України» (м. Київ, 2023 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Розвиток біоенергетичного потенціалу в сільському господарстві» (м. Київ,

2024 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції молодих вчених та студентів «Економічні дні – 2024» (м. Київ, 2024 р.); Міжнародній науково-практичній конференції «Agricultural and Food Economics – 2024» (м. Київ, 2024 р.).

Ухвалили:

Дисертація здобувача ступеня доктора філософії Ткача Назара Максимовича на тему: «Ефективність виробництва нішевих сільськогосподарських культур на засадах сталого розвитку» є завершеною кваліфікаційною науковою працею, у якій вирішено конкретне наукове завдання щодо підвищення ефективності виробництва нішевих сільськогосподарських культур через обґрунтування інноваційних напрямів їх використання, інвестиційних довгострокових проєктів, направлених на підвищення ефективності виробництва нішевих культур, а також через моделювання залежності міри нішевості сільського господарства від клімату регіону та купівельної спроможності населення, що дозволяє оцінити перспективність вирощування нішевих культур у різних регіонах України з урахуванням їх економічних, екологічних і соціальних аспектів, що має істотне значення для галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Дисертація відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 року «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12 січня 2022 року.

З урахуванням наукової зрілості та професійних якостей здобувача Ткача Назара Максимовича дисертація на тему: «Ефективність виробництва нішевих сільськогосподарських культур на засадах сталого розвитку» рекомендується для подання до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 051 «Економіка» галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки».

Рішення прийнято одногослосно.

**Головуючий на засіданні наукової ради
економічного факультету**

**Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
доктор економічних наук, професор**

Анатолій ДІБРОВА

Експерти

**Доцент кафедри економіки
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
кандидат економічних наук, доцент**

Людмила СТЕПАСЮК

**Доцент кафедри організації
підприємництва та біржової діяльності
Національного університету біоресурсів
і природокористування України,
кандидат економічних наук, доцент**

Ольга ТОМАШЕВСЬКА

**Відповідальний за атестацію здобувачів
вищої освіти ступеня доктора філософії**

Сергій БОЯРЧУК